

PAMPHILVS AD LECTOREM.

Nom.

Cum ad octauum kalendarum sextilis acutissimi ingenii et utriusq; liguae litteratissimi Angel; Politiani epistola mihi quædam demonstrata de obitu diui Laurentii Medicis fuisse ab exactissimis uiris Andrea Magnanimo et Alexandro Sartio bononiensibus: fuit ea quidem mihi q̄ gratissima ac longe iucundissima perlegenti: neq; potui maiori affici gaudio ex acumine atq; stili robore: Est enim undiq; magis repleta uarietate ornata salibus plurib; depicta clausulis. [¶] q̄ uiderim nusq; ætea: Cogitaui ego: ut qui me tātopere delectarent; afficerem eosdem aliquo munere refrigerii: quo milbi frequentius recondita patefacent: qualiacūq; illi Politi ani amatiissimi quotidie habeant et in eorum uersentur manibus: Curaui igitur eam i pressoribus tradere: ut et alii quoq; phœbicolæ ea pfruātur uoluptate mea opera: quam ego gnauia atq; diligentia felsineorum percepēram ex animo,

Vale.

A. NGELVS, Politianus Iacobo Antiquario suo
Sal. Vulgare est ut qui serius paulo ad amicorū
litteras respōdeant/nimias occupationes suas em
eūsent. Ego uero quominus mature ad te rescripsērim / non
tam culpam confero in occupatōnes/ q̄ quā ne ipsa quidem
defuerunt: q̄ i acerbissimū potius hunc dolorem: quē mihi
eius uiri obitus adulit: cuius patrocinio nuper unus ex om
nibus litterarū professoribus/ et eram fortunatissimus / et ha
bebar. Illo igitur nunc extincto / qui fuerat unicus auctor
eruditī laboris: Videlicet ardor ēt scribendi noster extinctus
est: omnīsq; ppe ueterum studiorū alacritas elanguit . Sed
si tātus amor casus cognoscere nostros: et qualem se ille uir
in extremo quasi uitæ actu gesserit audire: q̄quā et fletu im
pedior/ et a recordatione ipa/quasiq; retractatione doloris
abhorret animus/ac resiliat : obtemperabo tamen tux tantæ
act tam honestæ uoluntati/ cui deesse pro instituta inter nos
amicicia / necq; uolo/necq; possum: Nam pfecto ipse met mit
bi nimiū et inciviliſ uiderer/ et inhumanus / si tibi et tali ui
tolet mei tam studioso rem ausim prorsus ullam denegare.
Ceterū quoniam de quo tibi a nobis scribi postulas/ id eius
modi est ut facilius sensu quodam animi tacito/ et cogitatō
ne cōprehendatur : q̄ aut uerbis/ aut litteris exprimi possit/
hac lege tibi iam nunc obsequium nostrum astringimus/ ut
necq; id polliceamur/ quod implere non possimus: et si quid
tamen possimus/ tua certe causa non recusemus. Laborauē
rat igitur circiter menses duos Laurentius Medices e dolori
bus his qui quoniam uiscerū cartilagini inhærent/ex argu
mento Hypochondrii appellantur: Hi tametsi neminem

sua quidē ui iugulant quoniā tamē acutissimi sunt etiā iū
 re molestissimi perhibentur sed n. in Laurētio / fatone dixe
 rim an iſcitia incuriaq; medentiū id euenit ut dum curatio
 doloribus adhibetur Febris una omniū insidiosissima cōtra
 cta sit quæ sensim illapsa nō quidem in arterias aut uenasi
 sicuti ceteræ solent sed in artus in uiscera in nervos in ossa
 quoq; et medullas icubuerit Ea uero quod subtiliter ac la
 tenter quas iſq; lēibus uestigiis irrepserat parū primo aimad
 uersa dein uero cū satis magnā sui significatiōnem dedisset
 nō tamen pro eo ac debuit diligenter curata sic hōinem de
 bilitauerat prorsus atq; afflixerat ut nō uiribus mō sed cor
 pore etiā pene omni amissō et cōſūpto distabesceret Quare
 pridie q̄ naturæ satiffaceret cū quidem i uilla Caregia cuba
 ret eger ita repente cōcidit totus nullam ut iam sux salutis
 spem reliquam ostenderet Quod homo ut semper cautiſſi
 mus intellegens nihil prius habuit q̄ ut animæ Medicū ar
 cesseret cui de cōtractis tota uita noxiis Christiano ritu cōfi
 tereſ. Quem ego hōinem postea mirabundum sic prope au
 diui narrantem Nihil sibi unq; neq; maius neq; incredibili
 us uisu quā quomō Laurentius cōſtans paratusq; aduersus
 mortem atq; iperterritus et præteriorū meminisset et præſē
 tia dispensasset et de futuris item religiosissime prudentissi
 meq; cauisset Nocte dein media quiescenti meditantiq; sai
 cerdos adesse cū sacramento nuntiatur Ibi uero excussus p
 cul iquitia me hoc absit Patiar ut leſum meū qui me finxit
 qui me redemit adusq; cubiculum hoc uenire Tollite hinc
 obſecto me quamprimum Tollite ut Domino occurram
 Et cum dicto subleuans ipſe ſe quātum poterat atq; animo

corporis ibecillitatem sustentans iter familiariū manus ob
uiam seniori ad autam usq; pcedit: cuius ad genua prep̄st
supplexq; ac lacrimans tu ne inquit mitissime Iesu tu neḡ
simū hunc seruū tuū dignaris iusere? At quod dixi seruū /
imo uero hostem potius et quidem ingratissimū qui tantis
abste cumularus beneficiis nec tibi dicto unquā audiens fu
erim et tuam totiens maiestatem Ieserim: Quod ego te per
illā qua genus omne hominū cōlecteris caritatem : quaq;
re cælitus ad nos ī terram deduxit: nostræq; humanitatis in
duit iuolucris: qua famem/qua sitim/qua frigus/æstū/ labo
res/ irrisus/cōtumelias/flagella/et uerbera/qua postremo ēr
mortem / crucemq; subire te cōpulit: Per hanc ego te saluti
fer Iesu / quæso / obtestorq; auertas faciem a peccatis meis:
ut cū ante tribunal tuū constitero / quo me iam dudū citari
plane sentio / nō mea fraus / nō culpa plectatur: sed tuæ cru
cis meritis cōdonetur. Valeat / ualeat in causa mea sanguis
ille tuus / Iesu preciosissimus: quem pro aſterendis in liberta
tem hominibus in ara illa subliminostræ redēptionis effu
disti. Hæc latq; alia cū diceret lacrimans ip̄e / lacrimantibus
q; / qui aderant / uniuersis / iubet eum tandem sacerdos at
tolli / atq; in lectulū suū : quo sacramentū cōmodius admi
nistraretur referri: quod ille cum aliquādiu facturū nega
set / tamen ne seniori suo forer minus obsequens exorari se
passus / iteratis eiusdē ferme sententiæ uerbis / corpus ac san
guinem Dominicū / plenus iam sanctitatis / et diuina qua
dam maiestate uerendus accepit . Tum consolari petrū fili
um (nam reliqui aberant) exorsus ferret æquo animo uim
necessitat is admonebat: Non defuturum cælitus patrocinium
qd̄ ne sibi qdē unquā in tantis rerū / fortunæq; uarietatib;

defuisse. Virtutem modo et bonam mentem coleret bene
 consulta bonos euentus paritura. Post illa contemplabun
 dus aliquandiu quieuit: Exclusis dein ceteris eundem ad se
 natū uocat. Multa monet: Multa præcipit: Multa edocet:
 quæ nondum foras emanarunt: Plena omnia tamen (sicuti
 audimus) et sapientiæ singulariæ et sanctimoniacæ: Quorum
 tamen unum quod scire nobis quidem licuerit ad scribam.
 Ciues inquit mi Petre successorem te meum: haud dubie a
 gnoscent: Nec autem uereor ne non eadem futurus aucto
 ritate in hac re p. sis: qua nos ipsi ad hanc diem fuerimus:
 Sed quoniam ciuitas omnis corpus est (quod aiunt) multo
 rum capitū neq; mos geri singulis potest: memento in eius
 modi uarietatibus id consiliū sequi semper: quod esse q̄ ho
 nestissimū intelleges: Magisq; universitatissq; seorsum cu
 iusq; vratōem habeto. Mādauit et de funere: ut scilicet Aui
 Cosmi exemplo iusta sibi fierent itra modum uidelicet cū:
 qui priuato conueniat. Venit dein Ticino Lazarus uesteri
 Medicus (ut quidem uisum est) experitissimus: qui tamen
 fero aduocatus nequid in exptū relinqueret / præciosissima
 quadam gemmis omne genus margaritisq; conterendis me
 dicamenta temptabat. Quærit ibi tuū ex familiaribus Lau
 rentius (iam n. admisi aliquot fueramus) quid ille agitaret
 Medicus: quid moliteretur: cui cū ego respondissem: Epithe
 ma eū cōcinnare quo præcordia fouerentur: Agnita ille sta
 tim uoce ac me hilare intuens ut semp solitus Heus iquit
 Heus Angele. simul brachia iam exhausta uiribꝫ egre attol
 lens manus ambas arctissime præhendit: Me uero singultus
 lacrimisq; cū occupauissent quas celare tamen rejecta cerui
 ce conabar: nibilo ille commotior etiam uacq; etiā manus re

tentabat. Vbi autem p̄sensit fletu adhuc præpediri me quomodo
nus ei op̄ā darem sensim. s. eas q̄siq; dissimulanter omisit.
Ego me autem cōtinuo ī penetrale thalami conicio flentem: at
q; habenas (ut ita dicā) doloris et lacrimis laxo. Mox tamen
reuerter eodem siccatis quantū licebat oculis. Ille ubi me
uidit: Vedit autem statim vocat ad se rursū queritq; p̄blande:
Quid P̄icus Mirandula suus ageret. Respōdeo manere eū
in urbe: quod uere aī ne illo si ueniat molestior sit. At ego i
quit uicissim: ni uerear ne molestū sit ei hoc iter: uidere atq;
alloq; extremū exoptem/prius q̄ plane a nobis emigro. Vin
tu iāq; arcessatur? Ego uero ait ille q̄ primū. Ita sane facio. ue
nerat iam assederat: Atq; ego quoq; iuxta genib; icubue
ram: quo loquentem Patronū facilis ut pote defecta īā uo
cula exaudirem. Bone Deus: qua ille hūc hōinem comitate:
qua hūanitate: quibus etiam quasi blanditiis excepit: Roga
uit primo ignosceret: quod ei laborem hūc iniunxisset: amo
ri hoc tamen et beniuolentiæ in illū suæ adsciberet: libenti
us se se animam editurū: si prius amicissimi homis aspectu
morientes oculos satiasset. Tū sermones iniecit urbanos: ut
solebat: et familiares: Nō nihil etiam tūc quoq; iocat: nobis
cū: quin utrosq; ituens nos uellem: ait: distulisset me saltem
mors hæc ad cū diem: quo uestram plane bibliothecam ab
soluisse: Ne multis. Abierat uix dū P̄icus: cū Ferrariensis
Hieronymus insignis: et doctrina: et sanctimōia uir: celestis
q; doctrinæ prædicator egregius cubiculū ingredīt. Hortat
ut fidē teneat: Ille uero tenere se ait icōcussam: Ut q̄ emēda
tissime post hac uiuere delinet. s. facturū obnixe respōdit.
Ut mortem deniq; si necesse sit: et quo animo toleret: Nihil
uero inq; ille: iucundius: siq; dem ita deo decretū sit. Recede

bat homo iā cū Laurentius Heus iqt. Benedictōnem pater
 priusq; a nobis proficisceris: simul demissō capite uultuq; et
 ī omnem pīx relligiōis imaginem formatus subinde ad uer-
 ba illius et preces rite ac memoriter responsitabat: Ne tantil
 lū qdem familiariū luctu apto iam neq; se ulterius dissimu-
 lante cōmotus: Diceres indictā cæteris uno excepto Lauren-
 tio mortem: sic. s. unus ex oībus ipse nullā doloris nullam p-
 turbatōis nullam tristitiæ significationem dabat: cōsuetūq;
 animi rigorem constantiam æquabilitatem magnitudinem
 ad extremū usq; spiritū pducebat. Instabant Medici adbu-
 ramen: et ne nihil agere uiderent officiosissime hominē ue-
 xabant. Nihil ille tamen asp̄nari nihil auersari quod illi mo-
 do obtulissent: nō qdem quoniam spe uitæ blādientis illice-
 ref. Sed ne quem forte moriens uel leuissime pstringeret: at
 deoq; fortis ad extremū pstitit ut de sua quoq; ipsius morte
 nō nihil cauillaref: sicuti cū Porrigenti cuidam cibum ro-
 gantiq; mox q̄ placuissest. Respōdit q̄ solet morienti. Post
 id blande singulos amplexatus petitaq; suppliciter uenia si
 cui grauior forte si molestior morbi uitio fuisset: Totum se
 post illa perunctioni summæ demigrantisq; animæ commē-
 dationi dedidit. Recitari dein euangelica historia cœpta est
 qua. s. irrogati Christo cruciatus explicant: cuius ille agno-
 scere se uerba et sententias ppe omnis mō labra tacitus mo-
 uens modo lāguentis oculos erigens iterdū etiam digitorū
 gestu significabat. Postremo sigillū crucifixi argenteū mar-
 garitis gemmisq; magnifice adōnatū defixis usq; quaq;
 oculis intuens identidemq; deosculās exspirauit: Vir ad oīa
 suma natus et q̄ flantem reflantemq; totiēs fortunam usq;
 adeo sit alterna uelificatōe moderatus ut nescias utrū secun-

dis rebo cōstantior an aduersis & qor ac temp̄antior apparuerit. Ingenio uero tāto / ac tam facilis et p̄spicaci ut qbus i singulis excellere alii magnū putant Ille i uniuersis p̄iter emie ret. Nam p̄bitatem / iustitiā / fidem / nemo arbitror / nescit: ita sibi Laurenti Medicis pectus / atq; animū / quasi gratissimū aliquād̄ domiciliū / Templūq; delegisse. Iam comitas / hūanitas affabilitas quanta fuerit? eximia quadam i eum totius populi atq; oīum plane ordium beniuolentia declarat. Sed n. in ter hæc oīa / liberalitas tamē et magnificētia explēdebat: quæ illū pene immortali quadam gloria ad Deos usq; p̄uecerat: Cū iterim nihil ille famæ duntaxat causa et nomis oīa uero uirtutis amore p̄sequerat. Quanto aut litteratos homines studio cōpletebat? Quantū honoris? Quantum etiam reuerentiæ oībus exhibebat. Quantum deniq; op̄a iduſtria et suæ conqrendis toto orbe. Terrarū / coemendisq; liniū gūx utriusq; uoluminib; posuit. Quātosq; i ea re quā imanes sumptus fecit: Ut non ætas modo hæc / aut hoc ſæculū / Sed posteritas etiam ip̄a / maximam i huius hoīs iteritu iacturam fecerit. Ceterū cōfolant nos maximo i lucru liberi eius tanto patre dignissimi: Quorum q̄ maximus natu Petrus / uix dum primum et uigesimum igressus annū tanta iam et grauitate et prudentia / et auctoritate molem totius Rei. p. sustentat: ut i eo statim reuixisse genitor Laurentius existimat. Alter annorum duodeuigiti. Ioannes et Cardinalis amplissim⁹ (qđ nūquā cuiquam id ætatis cōtigerit) et idem Pontifici Max. non i ecclesiæ patrimonio duntaxat: Sed in patriæ quoq; suæ dictione legatus. Talem tantumq; se iam tam arduis negotiis gerit / et p̄stat / ut omniū i se mortaliū oculos cōuerterit / atq; icredibilem quandam / cui respōfusus

planissime est expectationem concitauerit. Tertius porro Julianus impubes adhuc pudore tamen ac uenustate neq; non probitatis: et ingenii mirifica quadam suauissimaq; indole totius sibi iam ciuitatis animos deuinxit. Verum ut de aliis in praesenti taceam de Petro certe ipso cohibere me no possum quin recenti re testimonium hoc loco paternū adscribam. Duobus circiter ante obitum mensibus cum in suo cubiculo sedens (ut solebat) Laurentius de philosophia et litteris nobiscum fabularetur ac se destinasse diceret reli quam ætatem in hiis studiis mecum et cum Ficino Picoq; ipso Mirandula consumere procul scilicet ab urbe et strepitu negabam equidem hoc ei per suos ciues licere: Qui qui dem in dies uiderentur magis magisq; ipsius et consilium et auctoritatem desideraturi. Tum subridens ille atqui iam inquit uices nostras alumno tuo delegabimus: atq; in eum sarcinam hanc et onus omne reclinabimus: Cumq; ego rogassem an adhuc in adolescenti tantum virium deprehendisset ut eis bona fide icumbere iam possemus. Ego vero ait ille quanta eius et q; solida video esse fundamenta latrum spero haud dubie quidqd inedificauero: Caeu autem putes Angele quęquā adhuc ex nostris indole fuisse rata quantam iam Petrus ostendit ut sperem fore atq; adeo augurer (nisi me ipius ingenii aliquot iam experimenta fefellerit) ne cui sit maiorū suorū cōcessurus: Atq; huius quidē iudicii prælagiiq; paterni magnū profecto et clarum specimen hoc nup dedit: quod ægrotati psto fuit semp omniaq; p se pene ēt fordida ministeria obiuit uigiliarū patientissimusi et inediæ nunq; q; a lectulo ipso patris nisi cū maxime resp. urgeret auelli passus; et cum mirifica pietas extaret in

uultu/tamen/ne morbum/aut sollicitudinem paternam mæ
tore suo adaugeret gemitus omnis/et lacrimas incredibili vir
tute quasi deuorabat: Porro aut quod unū tristissima ī re
pulcherrimū cœlū spectaculū uidebamus inuicem pater quo
q; ipse ne tristiorem filiū tristitia sua redderet, frontem sibi
extempore uelut aliam fingebat/ac fluentes oculos in illius
gratiā cōtinebat: nūq; aut cōsternatus animo aut fractus do
nec ante ora/natus obuersaretur: Ita uterq; certatim uim fa
cere affectibus suis ac dissimulare pietatem / pietatis studio
nitebatur, ut aut Laurentius e uita decessit/dici uix pōt/qua
ta et hūanitate/ et grauitate ciues om̄es suos Petrus noster
ad se domū cōfluētes exceperit: q; et apposite/et uarie/et blā
de etiam dolentibus/consolantibusq; pro tempore / suamq;
operam pollicentibus responderit: Quantā deinde et q; sol
lertem rei cōstituendæ familiari curam ipenderit: ut necessi
tudines suas om̄es grauiſſimo casu percufas subleuarit: ut
uel minutissimū quenq; ex familiaribus deiectum/ diffiden
temq; sibi aduersis rebus collegerit / erexerit/ animauerit: ut
in obeunda quoq; re.p. nulli unquam /aut loco/aut tempo
ri/aut muneri/aut homini defuerit: nulla deniq; in pte cessa
uerit. Sic ut eam plane iſtitisse iam viam: atq; ita pleno gra
du iter ingressus uideatur / breui ut putetur/ parentem quo
q; ipsum uestigiis cōsecuturus: De funere aut nihil ē / quod
dicam/ tantum ad Aui exemplum ex pr̄scripto celebratum
est: quemadmodum ipſe/ut dixi / moriens mandauerat: tam
magnō autem om̄is generis mortalium concursu / quam
magnum nunquam antea meminerimus . Prodigia uero

164
mortem ferme hæc antecesserunt: quamquam alia quoq;
uulgo feruntur. Nonis Aprilibus hora ferme diei tertia: Tri-
duo antequam animā edidit Laurētius: Mulier nescioliqua-
dum in æde sacra Mariæ nouellæ quæ dicitur declamitanti
epulpite dat operam repente inter confertam populi multi-
tudinem expauefacta/consternataq; consurgit: Lymphato-
q; cursu/et terrificis clamoribus: Heus/heus/inquit/cives/an-
hunc non cernitis ferocientem taurum/qui templum hoc i-
gens flammatis cornibus ad terram deicit. Prima porro uil-
gilia cum cælum nubibus de improviso fedaretur: Cōtinuo
Basilicæ ipsius maximæ fastigium /quod opere miro singul-
arem toto terrarum orbe testudinem supereminet / tactum
de celo est: ita ut vastæ quæpiam deicerentur moles Atq; in-
eam potissimum partem/qua Medicæ conuisuntur ædes: ui-
quadam horrenda/et impetu marmora immania torquerē-
tur. In quo illud etiam præscito non caruit /quod in aurata
una Pila/ quales aliaeq; in eodem fastigio conspicuntur /
excussa Fulmine est: ne non ex ipso quoq; insignis/proprit-
um eius familiæ detrimentum portenderet: Sed et il-
lud memorabile /quod ut primum detonuit / statim quo
que serenitas reddita: Qua autem nocte obiit Laurentius /
stella solito clarior /ac grandior /suburbano immi-
nens /in quo is animam agebat /illo ipso temporis articu-
lo decidere /extinguiq; tuisa /quo compertum deinde est/
eum uita demigrasse: Quin exurrisse /etiam faces tri-
noctio perpetuo de fesulanis montibus /supraque id tem-
plum/Quo reliquie conduntur Medicæ gentis/scintillasse

non nihil moxque euanuisse feruntur. Qui quod et leonum
quoque nobilissimum par in ipsa qua publice continentur ca-
nea/sic in pugnam ferociter concurrit/ut alter pessime accep-
tus/ Alter etiam latro sit datus. Arreti quoque supra arcem ipsum
gemine perdiu artisse flammæ quasi Castores feruntur: Ac lu-
pa identidem sub mœnibus ululatus terrificos edidisse. Qui
dam illud etiam (ut sunt ingenia) pro monstro interpretan-
turi/ quod excellētissimus (ita n. habebatur) huius ætatis me-
dicus/ quando ars eum/ prescitaque fefellerant/ animū despon-
derit: putoque se sponte demerserit: ac principi ipsi Medice(=
si uocabulum spectes) familiæ sua nece parentauerit. Sed ui-
deo me cum quidem multa / et magna reticuerim/ ne forte
in speciem adulacionis inciderem/ longius tamen puectum
qua principio iſtitueram: quod ut facerem/ partim cupiditas
ipsa obsequendi/ obtemperandi que tibi optimo, doctissimo,
prudentissimoque homini/ mihi que amicissimo: cuius quidem
studio satisfacere breuitas ipsa in transcurso non poterat: par-
tim etiam amara' quadam dulcedo quasi que titillatio ipulit/
recolendæ frequentandæque eius uiri memoriae: cui si parem
similemque nostra ætas unum forte atque alterum tulit/ potest
audacter iam de splendore nominis / et gloria/ cum uetus ta-
te quoque ipsa contendere. Vale.

XV.kal.Iunias.M.cccc.lxxxxii.In fesulano Ruscule.

Impressum per me Platонem Bononiensem accuratissime
Octauo kalendas sextilis. M,cccc.lxxxxii.